

TELEGRAFULU ROMANU

Telegraful ese de dōne ori pre septembra
Duminică si Joi'a. — Prenumeratunie se
face la Sabiu la expeditură joie, pre afara la
c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate,
adresate către expeditura. Pretul prenumera-
tuniei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a.
ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 19.

ANULU XXII.

Sabiu in 7/19 Martie 1874.

trn celelalte părți ale Transilvaniei se pentru pro-
vincie din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri
streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.

Inseratele se plasesc pentru întâia ora
cu 7 cr. sirul, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr.
si pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. presid. 167. 1874.

Apropiandu-se sinodul archieccesanu, comisiunile emise din sinulu si-
nodului anului 1873 suntu posite prin
acșt'a a astene lucrările sele respective,
presidiului sinodale celu mai tardu pâna
la 17/29 Martiu a. c., spre a se putea pre-
găti de tempuriu pentru sinodu.

Sabiu 6 Martin 1874

Presidiulu sinodului ar-
chieccesanu.

La politică nostra naționale.

III.

Pourquoi n'avez vous le cou-
rage d'être vous mêmes ? vous
seriez mille fois mieux.

Neker.

Ori cari au fostu fazele, prin cari au
trecutu patrua nostra, dupa urmele istorice ce ni stau la dispusetion, ne con-
vingem, ca românii au recunoscutu de
tempuriu unu principiu că indispensabile
pentru asigurarea existenției loru, ni-
șointia de a deveni membri liberi ai sta-
tului, dupa totă formele legei. In pri-
vintia acșt'a a fostu de cându scim, mai
alesu pre la finea secolului trecutu si in
secolul presentu pâoa la 1866 deplina
armonia intre români.

Barbatii politici ai românilor au
desu actiunea loru in totă impregurările
conformu acestei nisuintie. Ei nu intrebau atât de căsătorie a Georgiu Racotzy,
că principe indigeancu, său căsătorie a venit
mai tardu unu Habsburgianu pre tronoul
patriei, pentru ca pentru ei nu eră alta
intrebare mai inalta decâtua patria si in
patria acșt'a iubita de ei, o pusete
démna de omeni de cetățieni liberi, cari se
potă conlucră in totă direcționile neimpe-
decati, netiermuriti, spre serioarea si des-
voltarea ei. Totu asiă nu putea si pen-
tru ei sistemele politice că atari norma-
tive si inca intr'atât'a incătu sa-si lege
totă existenția de ele si de aceea ii ve-
demu pre români si in tempulu mai non
sub totă forme de guvernamente pasindu
in totă puterile spre tient'a loru, către
libertatea politica.

Ide'a libertăției li-a condusu d. e. in
anii cei plini de turburări, in anii 1848-9,

cându recognoscu, ca partea carea se
aventase in fruntea destinelor patriei duce
lucruri către chaosul neșorantie si
nestabilităție, către o situație, carea
ponea in jocu viitorul patrie si impre-
una cu acesta a viitorului libertăției do-
rite de totă poporele din patria. In anii
urmatori sub conducerea nemuritorului
Siagun'a se întreprindu deputații, cari
intrevinu pentru români acolo, unde pre
tempulu acel'a se afla puterea in mâna,
tota spre unu si acela'si scopu spre
dobandirea libertăției politice, carea pentru
biserica românilor gr. or. inca in 1850
incepù a resară, putendu tiené români
primulu sinodu, in mijlocul absolutismu-
lui si alu tempului martiale.

Ii vedemus pre români mai tardu in
congresele loru stauindu pentru asigura-
rea libertăției loru politice prin legi vali-
de. Cu unu cuventu, unde au cerutu
interesele libertăției naționale au alergat
sau intreprinsu pentru sine si in favorul
loru cu tota energi'a. Ceea ce inse nu
va se dica nestatornicia, dupa cum dicea
odiniora dlu Baritiu, care inca a lostu
parte pâna la unu locu la aceste,
ei cea mai perfecta statornicia in nisuintia
către libertatea politica si totodata si
naționale.

Tient'a spre libertate pentru români
nu eră numai o dorintă politica său uno
postolatu politiciu, ea eră si uno postu-
latu socialo economicu, pentru ca in li-
bertatea dorita se coprindea si sdrobirea
lantișorilor sociali, cari tieneau in locu
desvoltarea materiale a tieri intregi. Căci
este sciutu si pré cunoscuto, ca institu-
țiile tieri ratacisera intr'ono tempu atât
de tare incătu pentru unit din locuitorii
tieri, pentru români, si castigarea pânei
de totă dilele era supusa celoru mai di-
verse obstacule.

Parola : „dreptu egalu pentru toti“
ce e dreptu a sfermatu in fine lantișorile
politice si sociali, a deschis ualea către
desvoltarea binelui comunu alu patriei nu
atât pentru si prin concursulu nostru ;
inse au mai remas o multime de prejudicie
la aceice erau dedati, că la umbr'a privilegielor
sa esercite si mai departe o suprematia
dau'osa in totă direcționile asupra con-
cetățenilor loru.

Pentru invingerea acestoru prejudicii

Dara cu totă acestea dupa ce scim, ca
medicul mantuitoriu ori nimicitoriu
al lucruiloru presentu este numai tem-
pulu, — noi pentru unu momentu serba-
torescu, cum este celu de fată, sa nu
amintim restricțile trecutului nici partea
cea rea a presentului ; ci sa ne îmbră-
căm in vestimentul veseliei si animei
noștri sa-i procurăm baremu căte-va
clipite de bucuria.

De atâta oră amu auditu de cele
trecute si asemenandu-le cu cele de fată,
potemu dice, ca ochii nostri suntu feri-
ci ca vedu.

Eramu neobservati, impilati, orbe-
cându in totă părțile si nicairi nu pu-
teamu astă asilu. Acolo unde românu-
totu-deun'a si'a pusu sperantă si man-
gaierea, in biserică, inca eră asupraru si
persecutat. Dara astăi ochii nostri suntu
ferici, ca vedu aceea ce avem in
biserică.

Biserica nostra ortodoxa a avutu
in totă tempurile barbatii sei mari, cari
atacata fiindu aceea si-au pusu in servi-
tiul ei bratiul si chiaru viața pentru
mantuirea densei. Biserica nostra intru
genuitatea investiturilor lui Christos a
produsu atari barbatii, eu cari se potă
mandri lumea întrăga !

definitivu si pentru ascurarea delaturărei
loru eram (si suntem) datori a pasi mai
departe pre calea pre care a fostu pasi tu na-
tionea nostra care a avutu in vedere totu-dé-
un'a patria si cu acșt'a in legatura si intere-
sele ei proprie fără de daun'a celei dintâi. O
lupta legala dara eră legea supra ma-
nu români, o lepta legala, carea sa
sia incoronata de succesu de o parte
cu perfecta indreptatire a românilor cu
cele-lalte nationi din patria si de alta
parte cu deschiderea la posibilitatea cea
mai curenda a desvoltării culturale si
materialu a patriei.

Eata ce a indemnatu pre prevedia-
torii politici a nu se lasă la 1865 a re-
mane inapoi evenimentelor.

Este scurtu tempulu de atunci pâna
astazi, inse destulu de lungu că sa sia o
scăla plina de invetitura pentru noi ca
abaterea dela tient'a urmarita de strabnii
si de noi insine este in acelu mai mare
desfătoru si pentru noi in specialu si pen-
tru patria in genere. Cu alte cuvinte români
nu au mai avutu coragiul de a fi acei ce au
fostu de unu siru indelungat de ani, ci pen-
tru nisice lucruri imaginarie, pentru nisice
amoruri proprii ale unor scorti de ve-
dere si demagogi de gura, au preferit
in mediul actiunii desvolitate in favoarea
libertăției politice a se infisioră ei in-
sisu cu totă prejudiciile prejudicio-
silor compatrioti si conciliatori spre a
dă locu evenimentelor sa se desvölte
fără de români, spre a face că români
iéra sa devina privitori passivi, ca in tem-
purile cându români sub conducerea
episcopilor Bobu si Adamoviciu, Bobu
si Mog'a se rugau sa se scotă din esilul
acest'a politiciu in patria loru, din esilul
in care ii arunca acum fratii loru că
conducatori asiă dicindu de buna voia.

Său eugela cincăva dintre acei ce
au smintit procederea românilor, ca noi
români vomu astă vre-o partinire la vre-
un'a din naționalitățile din patria, numai
de dragul nostru ? Atunci se insieala
amaru. Magiarii d. e. nu voru veni nisi
cându că sa ne complimenteze si sa ni
rōge sa ne urcăma pre scar'a ierarhica
a administratiunei politice si judiciale, ci
acolo trebuie sa cauțăm a ne avertă noi ;
ei nu voru veni nisi odata sa ne depona la
picioare o legă despre naționalități după

Deci pâna cându se astă in midilu-
culu nostru atari barbatii, cari conlucra
ca zelul si diliginta neasemenata pen-
tru de a ne pune in stare se dicem
ca ochii nostri suntu fericiți vedîndu
cele ce avem in biserică, sa nu lasăm
nici o ocasiune, ce ni se ofera, că sa
cantăm laudele acelor barbatii si imnele
noștri de bucuria. A laudă pre barbatii
mari ai bisericiei noștri insimna a laudă
insasi virtutea ; iéra a laudă virtutea in-
semnăda a laudă pre Ddieu, căci dela elu
vine virtutea că unu daru omenilor sei.

Sciu, ca nimic'a nu suferu mai greu
barbatii mari, decâtă laudă si amintirea
meritelorloru loru ; dora susținutu blandu alu
barbatul distinsu, care astăi si in frun-
tea bisericiei noștri, urmatoru fiindu intru
totă insușirile mari antecesorilor sei de
renume — ne va concede totusi se amintim
ceva despre densulu nu din altu
punctu de vedere, decâtă ca ochii nostri
fericiți fiindu, ca vedu si urechile noștri
ca andu, sa ne facem unu momentu de
bucuria.

Dloru !! Suntem in presér'a unei
dile de serbatore pentru biserică nostra.
Auror'a dilei de mână, 27 Februaru ne
anuncia numele de „Procopiu“, ca
rele a suferitul martiriu pre tempulu certe-

placulu nostru, ci la asiă ce-va trebuie
cu multă truda sa ne simu sa ajungem
noi ; nu voru veni nisi cu unu ploconu
de o lege electorale, carea sa ne convina
si nouă, că asiă ce-va sa cauțăm sa es-
perăm noi. Dara nu numai magiarii,
dara ori-cine aru si la putere, fără de a
face noi din parte-ne ce-va, nu va veni
sa ne imbii cu nimic'a. Si apoi nu ve-
demu noi pre alte naționalități mai mici,
cari se astă in vre-o prejudiciosa possesi-
unie de vre-unu dreptu, fără politiciu si
materialu ? ore se da ea in laturi, că sa
ne poftescă pre noi sa mergem sa sie-
demu in locul ei ? său barem ne face
atâtă locu că sa potem siede si noi
lăngă ea ?

Sasii sibian din lote poterile ca suntu
asuprili de magiarismu ; lucra inse parte
cea mai mare asiă, incătu la totu pasulu
asuprescu pre compatriotii loru români, pre
acei compatrioti, cari aru trebui, celu pun-
tienu, sa sia considerati că impreuna pati-
matori sub un'a si aceeaasi asuprire.

S'au aflatu, precum amu disu, si se
mai astă români cari condamna politică
cea tradițională româna, carea este
serioșa si reala precum e si natur'a cea
curată si nestrictată a românilui, carea
este politică unica ce pote duce la
scopu, dupa cum amu vediu si din esem-
plele cu Itali'a si cu Ungaria si com po-
temu vedé din nenumerate exemple ce n
infatisidă istoria mai pre totă paginile
ei. S'au aflatu si se astă români, cari
alergă pâna la unu locu dupa sgomotulu
si cărei naționalități si apoi se oprescu
spre a injoră si suspiciună pre toti căti
nu aru voi sa stea pre locu cu ei pâna
cându va veni „montele la profetu“, dupa
com dice unu proverbu. Dara acșt'a
este o politica seosă din fragmentele unor
clasici vecchi, in cari s'au descris in unu
modu poetic unele si piso de din o
viță, carea nu mai corespunde tempului
presentu intru nimic'a.

De voim sa traimu că națione tre-
buie sa ne emancipăm de erorile politice
din urma, trebuie sa ne emancipăm de
totă doctrinele purcedietorie, său din unu
egoismu materialisticu, său din unu ego-
ismu intunecatudo nesciuntia.

Pronunciamentistii, fără ei in Blasius,
fără in Fagarasii său Brasiovu, fără in fine

loru despre sănatele icone sub Imperatul
Constantinopolei Leone Isauricu ; iéra
pentru acum nume totu atâtă de insem-
natu, carele in tempulu celu mai dure-
rosu veni si radică in midilucu multi-
mei lacrimătorie flamur'a consolărei, nume
scumpu, carele fericiți biserică nostra că
celu dintâi Archieppu si Metropolitul alesu
in puterea canonetorii salutari ale biseric-
ei noștri, readuse in viță prin nemu-
ritoriul „Andrei celu mare“ insocită
in oper'a maréia de acestu prea demnă
urmatoru alu seu Escentientia Sea Inaltu
Présântitulu Archieppu si Metropolitul Pro-
copiu si alti barbatii ai nostri de noi pre
preținuiti.

Concedeli-mi deci că in căte-va cu-
vinte sa espun unele date biografice a
Inaltului nostru dignitaru bisericescu.

Escentientia Sea Présântitulu Parinte
Archiepiscopu si Metropolitul Procopiu recte
Petro, care-i fu numele de hotezu si nu-
mai la intrarea sea in statul monachal
i se dede numele de Procopiu — se nascu
in 8 Augustu 1809 in comun'a din fos-
tulu confiniu militariu Deliblatu.

Tatalu seu preotu român gr. orient.
se numi Andreia Ivascu, mai tardu Ivac-
covici adoptându conumele acesta din
sil'a episcopilor serbesci la hirotonirea sea.

FOISIORA.

Cuventarea

rostita in presér'a dilei de 27 Februaru
1874, la onomastica Escentientie Sei P.
Archieppu si Metropolitul Procopiu.

Ilustra adunare festiva !

„Iéra ochii nostrii suntu fericiți, ca vedu si urechile no-
stre ca audu.“ Căci Aminu
dîcu vóu : „Căci multi proroci
si drepti au dorit sa vădă,
cele ce vedeti voi, si n'au ve-
diutu, si sa audia, cele ce au-
ditu voi si n'au audit.“ Math.
13. v. 16, 17.

Nu arare ori ni se intempla, ca de
cate ori venim in pusetea de a audi
unu cuventu cătu de micu tienul la ori-ce
ocasiune, sa simu cu deosebire condusii
prin tristula si amarulu trecutu alu po-
porului nostru si alu bisericiei noștri
dreptu credințiose.

Urmele, ce acele tempuri de trista
memoria ni le lasara in inimile noștri suntu
atâtă de afonde, incătu venindu-ne ori-
ce di de bucuria, nu potemu că sa nu
găsimu si din cup'a cu acelea beuturi
amare.

unde voru fi, trebuie sa se sia convinsu, ca vieti'a politica este cu totul altfel in realitate, decum este in teoria unui republicanism platoniciu, trebuie sa se sia convinsu, ca politic'a este o matematica in carea trebuie calculat cu totle cifrele ei, nu o poesia in care sa poti sterge si sa poti adauge strofe dupa placu si vointia. Reintorcerea la ide'a conductoriala a străbunilor nostri celor seriosi si binecognatori este unicul lec'u, care de o parte sa vindece de prejudicile pre concitatieni si de alta parte, de b'la natuiale a vorbelor cu gramad'a fara nici unu calculu, ca ungurii si ieraungurii si totu ungurii si de alte cate totle fruse banale temporice de spiritu. Amu trecutu odata si preste aceste din urma? atunci si legi mai favorabili voru urm'au, atunci descatenati de gli'a poltisfrei seci vomu cauta cu totle bratiele si de alte afaceri, cari tota la oalta voru d'au elementele de vieti'a poporului nostru, poporeloru din patria si voru radicat' patri'a din totle calamitatile de care se vede bantuita astazi!

Cris'a ministeriale duréza inca. Negociările cu Col. Tisza au incetat, de ore-ce partid'a sea cere revisiunea bugetului dela 1867, la ce Slavy nu se invocăsce nici decum. De alta parte se vorbesce de o fusiune a cabinetului Slavy cu Ghyczy, la care casu cestu din urma aru devinț ministeru de finanțe. De Sennhey se dice ca are sa ia portofoliul de interne, si ca acest'a numai la expres'a poruncă a M. Sele, caci alta cum nu aru si aplacatu a intră in cabinetu.

Cu privire la crisea ministeriale din Ungari'a, diuariul „Frd. Blit" se exprime astfel:

Cu asteptare incordata se privesc fenomenele schimbatorie in vieti'a publica din Transilvania pentru ca crisea ministeriale in cas'a fratelui gemenu cu at'la e aproape de sfarsit.

Portatorul coronei coborindu-se din naltim'ea sea candida sa dusu la Bud'a-Pest'a spre a aduce ordine in caote. S'au ascultat totle parerile si esaminat totle opiniiunile date de corifeii tuturor partidelor.

„Laudatoriu trecutului", entuzias-tulu pentru economia vecchia a comitatelor si cancelari'a aulica ungara s'a ascultat togm'a asi' precum si Colom. Tisza, care sustiene cu consecintia de feru „modificarea complanarei". In urma si Eger'i'a Ungariei, betrânlul si bolnavul Deak nu fu nitalu, pentru ca monarchulu a vis l'atu premarele patriotu la patolu dorericor, spre a asculta pre celu mai fundamentalu cunoștorilor alu referintelor transilviane si pre celu mai loialu partisau alu dinastiei asupr'a situatiunei.

Dupa finirea claselor elementarie in locul nascerei, continua si absolva studiile gimnasiali in Oravita si Neoplant'a remanendu in continuu ca unu modelu de virtute intre consolarii sei. Asculta dupa sistemulu de atunci filosofia in Kézmark si dupa aceea studiile teologice in Institutul clericale serbescu — lipsindu-ne noue pre atunci unu stare Institutu — in Versietiu si in urma asculta studiile juridice in Sárospatak. Doi ani dupa absolvirea studielor — practisa in cancelari'a Metropolitana din Carlovitiu; iera la anulu 1835 fu săntul intru ierodiconu si i se dede catedra de profesoru la Institutul teologicu in Carlovitiu, dandu cu mare succesu prelegeri dimpreuna cu amicul seu din copilaria Andrei S i a-g o n a — neuitatul seu predecesor. Inca in acela'si anu fu inaintat la trépta de protodiaconu, cu 3 ani mai tardiu fu inaintat la trépt'a cea mai inalta diaconala si i se incredintă postulu de notariu in Consistoriul archidiocesanu in Carlovitiu. In anulu 1842 se sănti intru preotu. Cu uno anu mai tardiu fu onoratu cu titlulu de protosincelu si cu distinctiunea de asesoru la acela'si Consistoriu archidiocesanu in Carlovitiu. In anulu 1846 fu promovat de Archimandritu in monastirea Crasiedolu, pre carea o

Nu se scie, ce va fi vorbitu regelui apostolicu cu barbatulu, care a realizat „complanarea" dela 1867; atat' scimus ince, ca lucrurile aru si luat in Ungaria'si alto cursu, c'ndu Fr. Deak aru si statu neinfrentu in fruntea partidei sele. Distrugerea ne incungurabila a partidei deakiane nu se templă, deca conducatorielu ei aru mai fi Deak din a. 1867. Abia dupa ce frenele cadiora din manile lui Deak, care din anu in anu slab' totu mai toro, slab' si disciplina in sirurile partidei sele odini'ra atat' de strense, carea prin numerulu, talentulu si influenti'a sea era chiamata a conduce destinele Ungariei p'na la unu visitoru mai departat. Deakistii erau chiamati a conserva baza complanarei intacta si a aduce ca datatorii de tonu ai parlamentului si guvernului ore-care constantia in desvoltarea politica. Partid'a ac'est'a inaintea ori'carei alt'e era chiamata a inainta Ungaria din reforma in reforma si a face in fapta teritoriul Coronei Stuloi Stefanu o tiara de modelu. Indata ce slab' inse ochiul ageru alu maestrului, veni vechiul blas-temu preste Ungaria: cultulu intereselor personali. Dupa ce „vechiul domn" nu a mai fostu celu „vechior", se credeau multi chiamati la ereditatea lui si asi' se templă, de cei ce odata urm'au un a vointia, gravitau catre unu centru, astazi ca vestimentulu de ghiatia alu unui fluviu se spargu la soflarea ventului caldu de primavera in ruine si sloti, si numai suntu capabili a suporta sarcina unui guvernare.

Intracea nu s'a pronuntat inca „prea taridu" pentru partid'a deakiana din Ungaria. E inca tempu pentru o reintorcere resoluta si pentru a reparar erorile trecutului mai recento. Intre fractiunile sengoratoce ale partidei deakiste nu s'au ridicat inca munti despăratori catu muntele Himalaya de nalti. Ceea ce desparte pre conluptatorii de unu semtiu de odini'ra nu suntu diferintie de principie, ci mai multu vanitati vatemate si descuragioulu nesuccesului. E adeverata dis'a ca e o mangaiere a avé soci in nefericire, dara e adeveru si aceea, ca nenorocirea desparte pre cei impreunati. Totle fractiunile partidei deakiste odini'ra compacte se paru apelcate a respinge dela sine vin'a si caus'a reteleloru, de cari susfere adi statulu ungaru, in locu de a luá sia care fractiune o parte din culpa asupr'a sea, ceea ce aru si uno lucru mai demn de densele. C'ndu francesii vatemati in semtiu loru nationalu intreprindu atari lucruri e de seusat, dara vecinii nostri, cari inainte de 7 ani si-an intemeiatu plini de speranta bugetulu loru independentu, n'au lipsa a urm'au pre francesii invinsi. Ungaria n'are trebuinta de recriminti si ostracismu, de sacrificie pentru opinionea publica, ci de o programă,

conduse p'na in anulu 1853. Tempurile critice 'lu siliracă sa-si puna poterile sele in servitiu altel' natiuni, inse dorul de natiunea sea româna 'lu mistul' neincetato. Inca ca profesoro de teologia in Carlovitiu a atrasu atentia episcopului nostru de atunci alu Aradului Gerasimu Ratiu, carele cu tota ocasiunea cauta de a-lu atrage la sine — designandu intru inim'a sea de urmatoru alu seu. Dorul acestui prea veneratu episcopu se implini, caci la an. 1853 de episcopu alu Aradului fu denumit Archimandritul Procopiu.

O activitate neobosita desvolta intru afacerile eparchiei sele, care era mai subgrumata de serbi. Inim'a sea buna, intelepcioane si zelulu cu care a lucratu pentru l'at'a sea iubita — deveni in pororul seu proverbiale. Emul' cu amicul seu Andrei intru silint'a de a reduce totle institutionile salutari si canonice a santei n'ostre bisericu la deplina valore in eparchia sea veduvita aproape de 13 ani. Armele lui intru indeplinirea lucrurilor sele maretie fura spiritulu de impacare, de concordia, blandetele lui Iovu, cum dice scriptura, facandu-se tuturor de tot, ca pre toti sa-i castige pentru ajungerea scopurilor sante ce ormaria.

A regulatu institutul clerical mai decadintu, amu pot' dice, ca mai numai

carea sa reimprenere in o falanga tare partid'a distorsa spre a pot' combate precontrarii „complanarei". Dupa declaratiunile lui Tisza care nomi legile dela 1867 „gresite" nu se poate accepta dela unu ministeriu de coalitie nemicu. Tisza la nice unu casu nu e acelu barbatu care se va luá in consideratiune la formarea nouui cabinetu. Cu Col. Tisza cade inse si coalițiunea si spre salvarea statului române numai radicin'a deakistilor, din carea ce e dreptu trebuie sa se taie unii rami putredi, pentru cari inse va primi din centralu slangu altori noi si ministeriul celu mai de aprópe, reintineru si regenerat' astfelu, se va pot' sustine de asupr'a valurilor temporii.

Delegatiunile, dupa cum e dejă cunoscutu, voru conveni in 20 Aprilie spre a statori bugetulu comunu si a esaminat computurile finali pre 1872 si computul manipulatiunei pre 1873. In tempu mai recento s'au raspandit ici colea faime cari privesc reducerea bugetului comunu si cu deosebire a bugetului militariu. Totle acestea faime se potu redue la aceea, ca prete totu se voru evita strictu totle erogatiunile, cari nu suntu neincungjuratu de lipsa, si se voru delatora intru catu va si posibilu totle asemantatiunile si concesiunile erogatiunilor casuali. In ordinariul recerintei pentru armata nu se va face nice o restrangere in erogatiuni fiindu ca de vr'o cati'va ani se observa strictu principiu, de a pune in totu titolul o suma catu se poate de mica, adeca asi'a, ca stergera unei sume carea de sine e mica, aru intempiu dejă greutatisi s'ar pot' aplana numai spre daun'a servitiului prin intercalarie. Statulu armatei nu se mai poate reduce fara a slab' poterea ei; tempu presentiei de trei ani s'a acceptat din partea celor mai probati barbati de specialitate de neincungjuratu de lipsa. In cladiri nu se mai poate face crutiare, fiindu ca aice si asi'a s'a ajunsu marginea estrema, asiadara totle faimile despre proiectele comisiunii ungarie de 21 cu privire la bugetulu comunu suntu luate din ventu seu neexecutabile. Trebuie sa se resolveze acum si o cestiu carea va avea o influența mare si asupr'a garnisonelor civile si in directiunea natu-nalu — economic, adeca cestiu in cortelarei si casernarei, despre cari s'a discutat deja in Augustu si Novembre a. tr. in comisiunile de ancheta. P'na c'ndu nu va veni o desarmare generale (si dupa ac'est'a vomu pot' sa acceptam pre langa tota pacea cea mai adanca inca lungu tempu) p'na atunci in bugetulu normalu pentru armata nu se poate schimbă nimicu.

„Fr. Blit."

„Gur'a dice, gur'a minte si omulu totu remane omu

prin starinti'a sea, sa radicatu frumosulu edificiu catedralu, sa-l a bisericei din Aradu. — Dara nu me voiu incercă a spune eu totu ce a facuto ca episcopu — caci descrierea faptelor sele de atunci va face onore unu'a dintre fiii acelei turme — ce o a pastorit cu at'la dragoște in tempu de aprópe 21 ani.

In 28 Augustu (9 Septembre) anulu trecutu fu olesu de congresulu nostru nationalu bisericescu de Archeepiscopu si Metropolitu si in 16/28 Septembre anulu trecutu fu introdusu solemnulu in scaunulu de Metropolitu si Archeepiscopu alu nostru. In urma cu aceea si ocasiune Maj. Sea prea bunulu nostru monarchu 'lu radică la rangulu de consiliariu intimu de statu in 11/23 Septembre 1873.

In luptele bisericei n'ostre loa parte cu o barbatia si constantia admirabila.

Conduse doue conferinti ce se tie-nura in anulu 1862 de catra mai multi barbati intelectuali din partile Ungariei, unde se intielesera de modalitatea procederei in cestiu restaurare Metropoliei n'ostre in congresulu serbescu, — la carele apoi in anulu 1864 sub conducerea sea ca episcopu alu Aradului se prezinta representantii românilor ortodocsi din Banatu si Ungaria si inmormanta comisiunii imperialu alu congresului ser-

de omenia" voru si evgetatu depusati sasesci secessionisti dela diet'a Ungariei dupa ce au vedintu ca au comis o erore politica c'ndu au facutu pasul celu nescotitul alu esirei din partid'a lui Deák. Deci fara de a lasa sa treaca tempu la midilou s'au intorsu la p'rt' cea din fundu seu din dosu a clubului si partidei lui Dák, si batu acolo cu o declaratiune noua: ca ei ca si p'na acum stau neclatiti pre langa pactulu de statu dela 1867.

Universitatea sasescă.

Cu privire la aceasta cestiu interesanta, carea cu puciu inainte fu obiectul discussiunii atat' in parlamentul Ungariei catu si in diuastic'a patriei nostre si de carea ne ocuparamu si noi in numerii trecuti, astămu in „Magy Polg" unu articolu care intr'adeveru merita a nu si trecutu cu vedere, pentru ca cestiu Universitatii sasesci e un'a din acelea cestiu de vieti'a, dela a carei fericită deslegare depinde viitorul tuturor populatiunilor de pre teritoriul sassescu. Români din fundulu regia numai prin stergera privelegiilor si prerogativelor sasesci potu sa ajunga la o desvoltare libera spirituala si materiale si ce mai sustine institutiunile privelegiate ale sasilor se vede ea cunoscu reu calcululu politicu si mai reu inca trebuintele loevitorilor de pre acestu teritoriul, cu deosebire ale românilor.

Eata d'ara ce serie numitula diuariu in acesta cestiu sub titlulu deasupr'a:

C'ndu au venit sasii in Transilvania si au capatatu dela regle Ungariei Andreiul al II diplom'a de donatiune (privilegium Andreianum) carea in originalu nu se ofla nicairi, pre atunci Transilvani'a era unu statu organisat, avea comitate, jurisdicție regesca si domnesca; jurisdicția si poterea comitatului, precum si drepturile cetătilor cari esistau pre atunci, erau prescrise prin legi si usuantia. Factorii din diet'a tierei inca erau cunoscuti, dovedea la ac'est'a este colectioanea legilor imperiului maghiar, Corpus iuris hungarici si opul notariului anonymu alu regelui Bela care trecedu din mana in mana au premersu acelor legi.

De ore-ce esistau comitatele, districtele cetătilor, dupa cum areta chiaru natura l'aturui, de ore-ce mai deosebire s'au tienutu sub conducerea regelui si a adenveratilor domni diele, e mai chiaru decat' lumina' s'orei, ca domnulu cetătiei, alu comitatului au avutu mai putine drepturi de cum avea diet'a tierei, comunitatea comitatului, cetatea, seu comunitatea cetătiei avea drepturi mai restrinse decat' diet'a tierei, pentru ca la din contra diet'a nici n'au si fostu necesaria si cumca acesta stare e adeverata,

bescu Generalului Iosifu baronulu Philippovics de Philipsburg o declaratiune si uno memorialu catra Majestatea Sea, prin cari esprimara dorint'a loru de a participa la unu congresu nationalu românu, si dorul de a vedea reinstituia Metropoli'a româna ortodoxa si in consecint'a nepotinti'a de a participa la congresulu serbescu. Luptă umera la umoru cu nemaritorinu S'agun'a in caus'a despartirei ie-rachice de serbi si desvoltă o diliginta si o istetim exemplaria in caus'a despartrei bunurilor si a monastirilor serbi.

Luă parte la triumful luptei comunie de aprópe 20 de ani in eaus'a restaurarei vecchiei metropolii — participantu in 15 Iuliu 1865 la actulu de sănătire a episcopului din Caransebesiu.

„Sa nu uitam a inscrie numele lui in animale n'ostre d'impresuna cu a barbatilor ce ne recastigara diamantulu perdutu, „Vechia Metropolia", carea dupa atatea apesari si suferintie, dupa atatea luptă reinvia ca unu fenice din propri'a-si cenusia inca si mai stralucitoare de cum era mai inainte" (N. Pope'a in vecchia Metropolia).

Eata in scurtu schiitata biografia Prea demnului nostru Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu, a carui a nume

istorica și legale se adveresce prin Decret. Tripart. Prolog. tit. 8 § 3 și prin D. Trip. part. III tit. 2 § 1 — D. Trip. prol. tit. 8 § 2 — II par. tit. 3 § 2; astu-feliu și prin §§ 3 și 4 ai acestei legi și prin artic. de lege 7 din 1791, în care-nescotindu-se aici normele care prescriu formarea legilor regnocolari și jurisdicțiunii comune din 1792 până la 1848 — e detinutu, ca legile de jurisdicție locale se estindu-nomai preste unu anumit ceriu de jurisdicție, legile publice său legile terei inse se estindu-asupr'a tuturor locuitorilor din tere, legile și normele jurisdicției locali nu potu stăin contradicere nici cu legile aduse de jurisdicție locale vecina; cu atât mai putien cu legile terei, aduse în dieci și publicate prin principale și cu consemnamentul reprezentantilor terei. Acestea advererii de optu seculi și déca ve place de preste o mia ani din constituția statului suntu ornatorele: au esistat și există comitate cu numiri mai vechi, comitatus, universitas, au fostu și suntu comitate cetăti nobile și între acestea atari, cari au jurisdicție independentă său se tienu de comitat, și a esistat și există ina respectu legislatoricu diet' terei; o potere, carea sa stea in alto centru, n'a esistat nici după legile sustătorie nici după pracea de drept, n'a potutu sa existe și se presupunem, ca cu pericolarea statului nostru intru ascunsu unu alu treilea aru si usurpatu din ore care măna drepturi, acésta a fostu atât o usurpatione nelegale cătu și o sugrumare de drept: pactolu perfidu alu burocrației sasesci dela anulu 1492.

In starea acésta, in carea se află imperiul unguru, conciliatiunii sasi au capetatu că donatione, totusi pre lângă ore cari indepliniri, că șperti locurile neocupate de altii, cari se estindu dela Orestia până la Baraoltu pre teritoriul erarialu regescu, pre lângă sustinerea celoru prescrise in diplom'a de donatiune cunoscuta de pre tempulu regelui Alberth, după carea „a Varos usque ad Boralt unus sit populus“, tote poporatiunile și toti locuitorii dela Orestia până la Baraoltu se fia egala indreptatiti in sarcinile veniturile și deobligamintele comune.

(Va urmă)

Nr. 6/1874 Desp. II.

Convocare.

Despartimentul II districtului Fagarasului, scaunul Cohalmului și scaunul Cincului — alu Asociatiunei transilvane pentru literatură română și cultură poporului român 'si va tiené adanarea generală cercuale in Cohalmu — Rupea — Reps — in diu'a de 3 Mai st. n. 1874.

Deci in tenorea § 10 alu regulamentului se invita prin acésta toti mem-

ne procură aceste momente de indestulire și fericire. Totu asiā de pre scurtu și in termini seci și unele din faptele lui, — cari inse le va descrie fidelu istoria națiunii noastre, care nu se va poté compune fără de a tiese in ea istoria și faptele Archiereilor nostri.

Sântul Grigoriu teologulu dice in euventarea sea despre Cyprianu: „Acum'a atât'a și totulu, ce avemu de disu, si eu nu sciu, ca trebui se spunu mai multu.“ Repetu și eu cu acel mare săntu Parinte, ca multe aru trebui se mai adaugu; inse nu-mi permite locul și tempul, și apoi de alta parte se poté ca eu prin neinsemnata mea numai se maculezu feptele sele, cari noue sa ne fia stimululu cătră iubirea și dragostea — ce Parintele nostru ni-o pastrădă. —

Dloru !! In acestea momente sollemnne, cându ochii nostri suntu fericiti vedindu starea noastră de astădi in biserică, carea in comparare cu cea din amarulu trecutu escita jaluzia multor' — cărei hotăriri sa dămu locu in anim'a noastră? — „Ca Odieu nu este alu imparăchieri, ci alu păcii precum intru tote bisericile săntiloru“ Pavelu Corint. I. C. 14. v. 33. „Iéra impreuna lucrându ve și rogâmu, că se nu luati darulu lui Ddu

brii acestui despartimentu a participă in diu'a amentita la siedintele memorantei adunantie.

Din siedintă comitețului cercuale alu despartimentului II Fagarasianu alu Asociatiunei transilvane pentru literatură română și cultură poporului român, tinența in 20 Ianuarie 1874.

Alesandro Micu
Presed. desp. II.
Ioanu Turcea
notariu.

Correspondintia interesanta.

In tempulu de satia este mai necesară că ori și cându, că pre cătu se poté, publicul sa aibă cunoștința despre tote căte se intempla și atingu directu său indirect interesele patriei noastre. In numeroul de Sambata alu foieci locale „H. Z.“ dămu preste o epistolă din Berlin, despre a cărei origine noi mai departe nu ne batemu capu, carea inse in tempulu de satia descopere, că nu mai multu, unele dorintie, ce desigur trebui se ca interesișă de ale sei toti locuitorii patriei.

Epistol'a asigura pre sasii din Transilvani'a, ca tote foile in Germania de nordu de ore-care iasegnate se interesișă de connationalii loru, ingagiați in luptă cea desperata contr'a absolutismului maghiaru, precum și de sustinerea vedetiei (Cantepostului) celei in departate a elementului germanu, și ca interesarea acésta a cuprinse dejă pre clasele culte și pre deputatii imperiali.

La sustinerea interesării acésta, se dice in epistolă, ca contribue multu corespondintele cele multe din Transilvani'a, junii carii se află pe la universități și persoane considerabile de ale Germaniei, cari după ce cercetădă Transilvani'a, intorcându-se acasa dau deslușiri bune despre sasi. Acésta este de lipsa, pentru că multor'a, după corespondintele din Transilvani'a li-se parea ca purtarea sasiloru satia cu statulu ungurescu este identica cu cea a Alsatiiloru și Poloniloru din imperiul germanu. Indigitezcorespondintele, ca sasii trebuie sa deslușească pozitionea loru, dorintele și nisunileloru prin brosuri și alte scrieri de statu, căci numai asiā potu deveni cu-prinse și intelese durerile loru de publicul germanu. Multi au unu presentiu, ca pusitionea sasiloru din Transilvani'a satia cu Ungari'a este aceeasi că odiniora a ducatelor Schleswig-Holstein Satia cu Dani'a și cu a provincielor germane dela marea oceana satia cu Russi'a. Cei mai putieni inse nu sciu, ca lopta loru este o luptă pentru libertatea cetătenismului contr'a unui statu, carele precum se vede nu este in stare sa represinte nici libertatea nici cetătenismul și prelunga o abundantia de fruse liberale

indesertu. Ca dice: „in vremea primă te-amu ascultat, și in diu'a măntuirei li-amu ajutat tie, eata acum vreme bine primita; eata acum este diu'a măntuirei.“ Pavelu Corint. II. 6. v. 1. și 2.

Darulu ce ni l'a redat Ddu este constituția nostra biserică; deci acum e tempulu de salvare, lucrându in contilegere, intrebuitiandu in modu dreptă și acurată institutionile noastre divine și urmandu sfatului dñeșcului Apostol. „Sa nu simu măreti indesertu, unulu pre altulu intaritandu unulu altui'a pisminda (Galat. C. 5. v. 26) — vomu ajunge la fericirea sigura a poporului și bisericiei noastre, la carea Prăbeniul nostru parinte susținește voiesce a neconduce, biserică nostra e asemenea cu o vinia — carea e incungurata și conservata cu siantiori și cu gardu tare — adeca cu statutul organicu, și potem sa lucrămu siguri intre marginile lui pentru binele și prosperarea noastre: Avendu cele de lipsa adeca lucratori activi și diligenti in concordia sub blanda pastorire a inaltului stăpănu, astu-feliu se cultivămu vi'a acésta, incătu ori-cine vedindu vitiele ei pline de struguri sa deduca la unu culesu bogatu. Riulu arata calitatea isvorului; și fructele arata calitatea pomului,

este și va remâne ultra-reactionariu, clerical și feudal. Asia sasii transilvanii sa fia siguri de simpathiile noastre, dice mai departe corespondint'a, pre cătu tempu nu voru uită, ca germanismulu celu adeverat se cunoște din cetătenismulu liberu și cătu tempu voru sci reprezentă ideile secolului alu 19 in tote direcționile. „Firesc că, după cum ni se pare, nici sasii nu suntu scutiti de omeni, cari spoiti cu fruse nationale cauta sa ascunda nisunile reacțiunarie.“

Dupa acésta trece corespondintele la situatiunea politica de astădi, despre carea dice, ca este de asiā incătu mai multu decătu simpathii nu potă sa aibă Germania pentru fratii deportati in rezatito, celu putien de ocazionalu nu mai multu.

„Veti face forte bine, continua apoi epistol'a, căci veti speră mai multu, de cătu veti acceptă. Adeverat ca barbatul nostru celu mai mare de statu a disu odata ca Germania nu va pută suferi indelungat, că originea și gurile fluvialor germane, Dunarea și Rinulu, sa stea sub influența straine și negermană. Cu acésta inse nu s'a disu, ca in scurtu tempu băjonetele prussiane voru luă drumul preste Tiss'a și prin Transilvani'a până la marea neagră. Din contra nouă ne pare reu ca amu trecutu asia curendu preste riulu Main; pentru-ca ultramontanii Germaniei de sudu ne slabescu mai tare, de cum ne intaresc materialu statutile germane de sudu.“

„Bismark se ferește, după cum se vede din decoperirile facute compatriotului nostru Iokai, a adauge lângă prim'a sea grea eroe și pre a dou'a și mai mare. O astu-feliu de eroe aru si a specula la disolvarea Austriei, nisunile de a anecta terile germane-austriace. Veda Austria ce va face cu bandă ei cea neagră; noi avem preste destulu cu a noastră. Cându aru apartine provinciele germano-austriace la statulu germanu, majoritatea in parlamentulu germanu aru si a ultramontanilor, ceea ce aru si identicu cu nenocirea cea mai mare. Sa nu ne facem ușui. Provinciele Austriei apusene, pre lângă prea putine exceptiuni, aru alege ultramontani, cu cari cehii și poloni aru tienă totu asiā de tare la olalta că și până acum. Germania de sudu și Rinulu ne trimitu de acum in cea mai mare parte inimici de ai imperiului, că sa tacem de guelfi, poloni și mai de parte precum și de democratii sociali.“

„Mai vine o alta considerație. Fiecare germanu semitoriu a trebuitu sa salte de bucurie, cându la anulu 1866 a succesu a alungă pre Austria definitiv din Germania, pre acea Austria, carea neintreruptu a impedește desvoltarea Germaniei, și carea seculi intregi a fostu pentru imperiul germanu unu balastu insuportabilu și o cangrena. Austria că

statu concentratul a fostu numai prin legator'a cu noi statu germanu. Dupa ce s'a ruptu legator'a acésta, Austria era in celu mai mare periculu de a incela cu totul a fi statu germanu și in periculu de a deveni statu slavice, ceea ce după majoritatea populației aru si si fostu corectu, o Austria slavica inse trebuia sa devina statu vasal al Russiei. Aici inse că din instinctu simte ori și cine, ca afară de Francia, Russia este contrarul celu mai periculosu alu imperiului germanu, cu care necesitatea de a intra in luptă este numai o cestiu de tempu, pentru ca luptă acésta, că si cea cu Francia, trebuie sa fia. Este dura o prevedere politica, ca Austria slavica nu aru si altu ceva decătu unu alu doilea inimic periculosu alu Germaniei. Pentru acea a trebuitu sa se afle medilice contrarie prin care sa se potă sfunge, că Austria, căci nu omica, celu putien sa devina unu statu neutralu. Germanii din Austria singuri, era prevedutu ca nu voru si in stare de a face front satia cu slavii și cu malcontentii maghiari spre a sustine pre Austria că statu germanu. Era de lipsa dura in interesulu Germaniei că elementul germanu din Austria la parere sa sufere, dicu la parere, pentru ca acesta era unicul medilice de scăpare definitiva. A trebuitu sa se imparte Austria in două, pentru că dincă Germanii dincolo maghiarii sa impingă pre slavi la parete. Asiā s'a escatu dualismul in Austria.“

Aici face corespondintele unu elogiu lui Beust, a cărui opera este dualismul și carele a cadiutu numai pentru ca se descopte, ea politica lui este la indigizările date din Berlin, politica pre carea trebui sa o sprinjește și Andrasy că pre ea mai buna contr'a slavismului. Acésta este cauza de in partea resarcirea a Austriei s'a conereditu maghiarilor rolul de conducători, pre care trebuitu sa-lă părte, până cându Germania va fi terminată victoriosa luptă din urma contr'a Russiei.

„Veti afă lucru credibilu, cându ve asigură, ca barbatilor nostri de statu le vine forte greu sa apere și sa sprinjește dominanța unui popor, cărui se vede ca ii lipsesc orice potere morală și de gubernat. Dura din interesu mai înalte politice a trebuitu că chiar si o interpellare a unui deputat, ce a fostu încheiatu la Universitatea din Lipeștia amicitia cu unu susu, se cada, care interpellare era îndreptata într'acolo, ca are cancelariul imperialu de cugetu a intreprinde ceva nedreptă a maghiarilor contr'a Ungariei.“

„Până cându avem lipsa de maghiari germanii din Ungaria sa nu speze nici o intrenire din partene. Dicerea ca „Ddu nu parasesce pre nici unu germanu“ s'a adverit u de multe ori

in limbile omenesci și angeresci; iera dragoste nu amu, facutum'a-mu că niscoarama sunatore și chimvalu resonatoriu. dice marele inventator Pavelu Apostolul Corint. I. C. 13 v. 1.

Amu amintit in vre-o căte-va locuri, ca fericili suntu ochii nostri ca vedu, ce avem in biserica. Asiā este, sa ne bucurăm de ce avem, inse sa nu ni se para, ca stâmu de totu bine. Până acum' noi ne-amu pregătitu numai unu bunu planu de bataia; in mare parte inse ne lipsesc armele și alte recerintie, ce se punu pentru de a castiga sigura luptă. Deci in acestea momente serbatoresci și de fericire, sa dicem din adancul susținelui: Parintele nostru din ceruri, cela ce esti isvorul tuturor bunătăților. Protege pre Apostolul Te, că luminandu-ne cu lumen' cunoștiinței tale sa ajungem la tient'a, ce tu ne-ai designat-o. Da-i lui potere și viață indelungată, că cele ce ne lipsesc sa le plinesc și asiā se procure turmei sele tote cele trebuințe!!!

Sabiu 26 Iunie 1874,
Gregoriu Marićă,
cler. an. III.

incătu suntemu convinsi, că și germanii Ungariei se vor potă sustine deasupr'a apoi pâna atunci, pâna când Germania va fi în stare a dice unu cuventu ponderosu și seriosu pentru ei. Mangaiatii ve dura cu aceea că tierile Dunarei de Jos suntu în viitoru ale elementului germanu, de căcăt'ea merită viitorulu".

"Nici sasulu din Transilvania n'o sa péra preste nöpte, de căcăt'ea pricpe puseluiu si missiunea lui, în specialu de căcăt'ea va sci a și sacrifică ingraba vederile sele cele tiermurite și inim'a sea cea angusta, de care patimescu cu totii mai multu său mai putienu. La tóta intemplarea lasati ve de a loptă contr'a dualismului si remaneti cetatieni fideli ungurescii cu totu maghiarismulu. Nu incetatide a ve tramele aici copiil vestri si inundatine cu sciri din tiér'a saséscă. Simpathiele nostre suntu si remanu sigure pentru sasi; de acum simpatisédia imperiului intregu cu voi si doresce altu tempu, care sa-i concéda de a cuitá nedreptatea acăstăa indispensabile."

La Franciscu Deák.

Din notitiile unui germanu ungurén. (urmare si fine.)

Germ. ung.: Limb'a germana de cultura si de comerciu nu se obtrude nicariri in Ungaria in modu vatematoriu si totusi ea dupa delaturarea limbii latine a venit in saptă in locul acestei pre lângă tóta sorti'a de limba eserciata de maghiari, că limb'a comerciului international intre diversele poporatuni din Ungaria. Acesta dovedesce, ca ea e indreptatita celu putienu a ocupă locul lângă cea maghiara. Mesurile de sorti'i cari se iau spre o latire esfortata a limbii maghiare, destépta inse o resistintia tenace, carea din nou se agită prin opiniunea publica. Opiniunea publica, carea a obtrusu chiaru si turcilor egala indreptatire a crestinilor, e fără indurare.

D e á k : In tempuri agitate e forte greu a decide carea e opiniunea publica adeverata, pentru ca totu omulu e aplacatu, a reconósce opiniunea publica in cea ce doresce elu insusi.

Germ. ung.: Asiadara, nu numai e opiniune publica ci fapta si acsioma fundamentală istorica, ca Ungaria nu e numai a maghiarilor, ci ea e o tiera poliglota, in carea populatiunile trebuie sa traiésca si-care in felul ei si sa se susfere un'a pre alt'a. Amintescu numai sentint'a satului Stefanu ca "regnum unius linguae imbecille est." Maghiarasi tieri si e aflatu inca in diet'a dela 1807 contrari chiaru intre maghiari si acăsta resistintia se exprimă in actele dietei: "Ungaria nu e numai tiera unei natiuni, ci unu imperiu, in care tóte natiunile crestine si asila unu asilu si o patria." Dealtmintrenea maghiarulu chiaru spre a-si scuti natiunalitatea propria, e avisatu la germanu. Nu voiu sa indigitezu aceea, ca germanul nu numai a introdusu cultura inului si cînepei, pómelor si viilor, bailor si mai tóta industri'a, ci a impartisitu si maghiarilor in parte mare institutionile sele cetatienesci si de statu. Nu voiu sa punu pondu nice pre acelu fenomenu deosebitu, ca maghiarulu numai in atingere cu germanulu ajunge la conosciint'a deplina a nationalitatiei sele, pre cându elu in societatea românului si a slovacului degeneréza si se desnatuialiséza usioru. Dara necesitatea de a se suplini maghiarulu prin germanu nu se poate combate. Maghiarulu, care n'are pacintia si tenacitate, precum si facultatea de a administră si a si folosi libertatea eleptata, e avisatu cu totulu la germanu. Germanul se poate ca casciga in semtiul de sine politico prin maghiarise, dara in poterea spirituala si morale merge indreptu, de aceea o imbunatatiere a situatiei se poate acceptă numai dela o reintorcere a politicei maghiare in cestiunea nationalitatilor. Deci salvarea patriei prin perfecta egala indreptatire a tuturor nationalitatilor nu numai pre harthia, ci si in fapta...

D e á k : Dupa cum e dispusetiunea

de fatia a publicolai nu potemu engela la o reintorcere in direcționea cést'a.

Germung: Acum, său de căcăt'ea va fi tardiu. A fostu tardiu si in anulu 1849 cându parlamentul fără capu din Seged'n pocinu inainte de catastrofa dela Siri'a (Vilagos) a decisu recunoscerea drepturilor egale ale tuturor nationalitatilor, cându pronunciă solosirea libera a idiomelor ne maghiare in pertractările publice ocmitatense si comonalii, precum si inaintea judecatorielor si cându a lasatu algearea limbii oficiose in comună si comitate la dispusetiunea majoritatiei. Resbelulu civilu n'aru si eruptu, de căcăt'ea arn fi adusu acele concluse inca in anulu 1848. De nu s'aru desceptă si diet'a de acum prea tardiu!

Dupa „S. d. Tgbilt.“

Varietati.

* * Posta I u. Dela 3/15 Martiu a. c. incepandu au intratu in viatia o dispusetiune privitor la usiurarea corespondintiei intre monachi'a Austro-Unguresca si Romani'a. Dispusetiunea acăstă este ca dela datulu de mai susu se poate corespunde de aici cu Romani'a si vece-versa, cu asia numitele "carti de corespondintia", pentru cari anticipative se solvesce 4 xr. respective 10 bani. Cările de corespondintia se potu si recomandă de căcăt'ea se scvesce tac's'a de recomandatiune pentru epistole in suma de 10 xr. Corespondintia cu Romani'a, in cătu priusce partea nostra Austro-Unguresca, se poate face si cu cărti de corespondintie de pâna acum; in casuri de acestea trimisitoriul are se intregésca tac's'a de mai susu cu marce de epistole. Cărți de corespondintia nefrancate de ajunsu nu se inaintădă la destinatiunea loru.

* * Adunarea generala a reuniei muzeului transilvanu o a deschis in 12 Martie Contele Emericu Mikó cu o cuventare corespondintoria. Cu ocaziunea adunării generale profesorul de universitate Gedeonu L ad ány a tenu tu un discursu despre, respective contr'a operei lui K rainer: "Constitutiunea originala a Ungariei dela intemeierea regatului pâna la anulu 1382".

* * Vapore pre Dunare. Societatea de vapore pre Dunare anuncia, ca caletoriele cu pasageri dela Pest'a spre Dunarea de Jos se deschidu in 3 Martiu. De la Pest'a pleca vaporele in fia care marti si vineri la 6 1/2 dimineti'a; dela Baziasiu in fia care mercuri si Sambata dupa medidă.

* * Dela Orastia se scrie, ca in 9 ale curentei c. n. au arsu o parte din padurea cetătiei. A dôu'a dì s'au aprinsu alta parte de padure. De amendou orile s'au stinsu focul, pâna a nu face daune mari, desi daun'a facuta pentru referintele locali poate fi destulu de simtita. — Astfelu de arderi s'au mai intemplat la Castaù in scaunul Orastiei si in mai multe locuri pre valea Hatiegului.

* * Drumuri de feru române. "Pres'a pentru economia populara" din Viena in 6 Martie a. c. Nr. 10 contine urmatorea faima supradictore:

"De vre-o căteva dile publica foile oficiose o faima ce mai nu se poate crede, ca societatea drumului de feru de statu, are de cugetu, a primi asuprasi drumurile de feru din Romani'a. Dupa principiile extravagante si avemurișe ce domnescu in administratiunea acestei societati, potemu acceptă o asemenea supradictare.

Cei din piat'a Schwarzenberg, că si cându nu si-aru si risipit de ajunsu puterile, planuiescu acum anessiunea drumurilor de feru române. Perderile ce le a avutu drumul de feru de statu (austriacu) la cladirile drumurilor de feru a-le Romaniei inca nu suntu cunoscute si eata ca acum voiesce drumul de feru de statu sa-si incarce in spinare hodobel'a intréga. Se intielege cu aci si-a bagatu Strousbergu nu numai mân'a dura si degetele in jocu; aci se vede eu-

teori'a straussbergiana e normativa pen-

tru Romani'a. Cătu pentru Austri'a se vede ca servescu de musta Rothschildii, căci abia au prinsu drumul de feru de statu de unu coltisoru si aru si vrea sa-lu imbuce cu totul. Séu ca faim'a despre anessarea drumurilor române e numai o manopera de bursa cu scopu de a opri cursurile drumului de statu din rostogolirea loru la vale.

* * "P. Ll." a avutu in anulu trecutu unu venit u curatudo de 41.132 fl. 74 xr. Din societatile respective se vede ca venitul acesta curatudo vine mai multu din inserate, căci prenumeratuniile abia acopere spesele tipariului si ale harthiei.

* * Bancnote false. Dupa "N. T. Ztg" s'a descoperit u banda de fabricanti de bancnote false in Jin'a noua serbescă, comitatul Torontalului. Esemplarele de bancnote de căte 50 fl. 10 fl. s'au aflatu la doi tierani din dis'a comună, despre carii inse ne putendu-se presupune, ca aru fi ei falsificatorii banenotelor, suspiciunea a cadiutu asupr'a unui pictor din Beeskerekulu mare, carele intretienea cu tieranii, la cari s'au aflatu banii falsificati, legaturi de amicitia, batatore la ochi. Pictorul a mai fostu pedepsitu cu inchisore pentru fabricarea de bancnote false.

* * In Prussia're arrestarea Episcopilor rom. cath. este la ordinea dilei. In tempulu din urma se arrestă Episcopulu din Trier.

* * Clicasii nostri. Este cunoscutu publicului nostru ca esista in archidiecesa o clica, carea cu nimic'a bunu, onestu si justu nu se poate impacă, afara cu abusurile ce le comitu unii din ea pre tóta diu'a, si cari devinu pre tota diu'a totu mai insuportabili. Acesti ómeni si-au alesu jurnalulu demnus de ei, "Albin'a" din Pest'a, că sa arunce clevele asupr'a Metropolitului si asupr'a a totu ce e venerabilu si onorabilu din clerulu si credinciosii archidiecesei. Amu tacutu si amu trecutu cu vederea multe, pentru ca amu avutu si avemu consideratiuni de mila fatia cu densii (Scriptur'a dice: "Nu voiescu mórtcea pecatosului, ci sa se întoarcă si sa fie viu"); iéra ca nu amu statu si numai stâmu nici de vorba cu densii a fostu si este cau's'a simpla, ca cu ómeni, cari nu suntu in stare a da séma de faptele loru perde omulu tempulu in desiertu.

E exemplu la acestea epistol'a deschisa de deunadile a dlui Dr. Borcea, plina de invinuiri grele asupr'a loru la cari inse nu respunsera nimic'a.

Mai multu, din curiositate dura decătu din altu interesu, facemu amintire de o noua editiune de elevete clicasie. In Nr. 17 aluleiborganului clicei cunoscute adeca dice domnia ei, clica, ca P. Archimandritu Nicolau Popea dupa reintorcerea sea dela Aradu "ar-u-fi conceputu o chartia" (!?), ce aru conține cele mai mari merite si laude pentru sine dreptu adresa de incredere cu scopu de a arcta lumei marea sea popularitate.... De "chartia conceputa" nu amu mai auditu pâna acum, noi cesti cari scimus, ca harthia se fabrică. Ridicululu cu adresă este colosal, căci ce adresa trebuiea P. Archimandritu, celu mai nepretensivu omu din lume, cându multimea cea mare din catedral'a Aradului s'a manifestatu asia de pre fatia si nesilita de P. Archimandritu, carele că persona ingrata multora de acolo, multiamita celor mai nerusinate intrigue faurite cu atât'a truda si ostenela in contrai inca cu ani inainte, si carele că dechiarat, totu de leiborganulu clicei, de "mortu" nu a potutu exercita nici o influinta asupr'a diecesanilor aradani de cătu cea morale, ce in adeveru i face tóta onórea inaintea ómenilor de omenia si ce produse, se vede, tóta oróre a (spaim'a) in castrele ómenilor de nimic'a.

Cătu pentru cele-lalte ce le mai cere clic'a dela redactiunea acestei foi, o indreptâmu sa se prezenteze cu "cinstita" i fatia inaintea organelor competente administrative bisericesci si fundatiunali si va gasi lamurita deslusire.

Totu deodata o rugâmu/sa-si ia ostenela a invetă odata, ce-va sa dica, ca o foia este organul archidiecesei, căci acesta o aru poate face mai ingraba si cu succesu pentru

de-a-si mai acoperi, o participa baremu, din lată-i ignorantia si acesta n'aru fi lucru asiaticiosu pentru dens'a, cum suntu neconcen-tenitele si emotiunile prelegeri intr'ascunsu, cari le tiene preotilor, laicilor si candida-tori de preotie, pâna si elevilor institutului archidiecesanu, dupa cum se nimeresc, spre a depopularisă oficele eclesiastice si in fine si foia nostra. — Dealtmintre pacienta nostra va mai dură inca, inse nu multu!

Raportu comercial.

Sabiul 17 Martiu n. Grâu 7 fl. 80 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. enalit. infer.; secar' 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 3 fl. 67; ovsen 2 fl. 93 pâna 1 fl. 73 xr.; encurzul (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. 13 xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galăt' austriaca.

Fâră buna 14 fl.; de franeze 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Linte 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malatulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl. 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scute 70 xr., maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. anstr.

Carnea de vita 22 cr. p., de porc 26 xr. Unsoreu 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Bud'a-pesta' 14 Martiu. La noi a inceputu si el'mi a face escese. In septam'na trecutu ni se parea ca amu intratu in primavera. Iern' conservativa a pusu o reactiune in miscare, din care se desvoltă o luptă formală intre primavera si iern' pâne in fine invinge iern' cu o ninsore formidabilă, cu inghiatii si venturi reci, cari din urma unu matraturu neau'a in tôte părțile. Tempestata acăstă a neasteptata si are partea si euna buna. Ea de sigură va fi pusită o multime de siocri si alte animale străcătie vegetatiunei. Ap'a pre Dunare e forte mica. Dintre nălăcari aduc cereale in susu abia sosesc cătu un'a cu mare truda.

Comerçul de cereale a fostu slabu preturiile grăului au datu inapoi cu 10—15 xr. in asemenea cu cele din septam'na precedenta. (Prețuri nominale 8 fl.—8 .5 xr.) Totu asi si a intemplatu cu secar'.

Ordinul românescu si turcescu pre primavera cu 3 fl. 52 1/2. Afacerile septamanale se inchie in 3 fl. 50 a 72 p. vienesi. Cucuruzulu s'a tenu tu mai bine, cu totu ca si elu a cadiutu cu 5—7 1/2 xr. de maj'a; in termeni vr'o cătiva cruceri mai estinu; celu banatianu pre Maiu Iuniu 4 fl. 85 xr., românescu 4 fl. 74; pe Martin-Aprilie de Bacic'a cu 4 fl. 70 xr. — Ovesulu, totu mai putienu in depositu, s'a suita cu 6—8 xr. la galăta mai multu ca in septam'na trecenta. Cu termini tindint'a suitória; la finea septam'nei cu 2 fl. 30—2 fl. 35 xr. a 50 p. vienesi.

Legumele au cautare buna si se tieni in preturiile din septam'na precedenta. Lan'a s'a vendutu numai de cea spalata circa 300 maji cu pretu de 125 pâna la 225 fl.

Porci cam ca in septam'na precedenta. Preturi noteate: porci unguresci 35—36 1/2 xr. punctulu, serbesci 33—35 xr. puntul, esportu 36 1/2—37 xr.

Unsoreu fara bute 42—43 fl. in bute 44—45 fl. americană 35 fl.—36 fl. Slanicu 37—37 50 xr. maria dela tiéra; americană 34—36 fl.; marfa locale 37—38 fl. afumata 39—41 Sculu 27—27 fl. 50 xr.

Pei crudu au incursu putenie. Pei de bou 58 fl. maj'a, pei de vaca din locu 22—24 fl. parechi'a, dela tiéra 18—20 fl. parechi'a.

Concursu.

Pentru ocuparea postului investitatorescu de clas'a a III dela scólele române greco-orientale din opidulu Presmireu, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. din cas'a alodiala, apoi 4 galete de grâu dela mór'a comunei precum si 40 xr. de copii obligati la scóla si in fine cuartiru liberu, se scrie concursu pâna la 1 Aprilie a. c.

Dela doritorii de a ocupă acestu postu se cere, sa aiba celu putienu 4 clase gimnasiali, cursulu pedagogico-teologicu, atestatu de cvalificatiune, si sa cunoscă bine limb'a germană; iéra documentele loru instruite in sensul Statutului organicu pâna la terminalu presupu sa le tramita subsrisului.

Brasovu in 28 Februarie 1874.

In contilegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Petricu, protopopu.

Concursu.

Devenindu parochi'a Paclisi'a in protopresviteratulu Albei-Iulie vacanta — se scrie concursu pâna in 2 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatinate.
2. Aratura 5 jug. si senatiu 1 jug. 297□.
3. Casa pentru locuinta se va inchiria din vîstieria bisericiei, pâna cându cas'a parochiale, si alte supraedificare; precum si o parte de inplantatiune a vinei se voru plati familiei, sostului parochu.
4. Dela aproape 200 paterfamilie căte 1 ferdela cucuruzu cu tuleulu, si 1 di de lucru.

Doritorii de a ocupă acestu parochia, sa sa-si asterna suprale instruite cu documentele recerute de prescrise "Statut. org." la subsrisul pâna la terminalu susu indigitato.

Alba-Ioli'a 1 Martie 1874.

In contilegere cu comitetulu parochiale.

Ales. Tordosianu, protopreb. or. gr.